גורה שמא יעלה ויתלוש יהיא גופה גורה

ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה כולה חדא גזרה

היא ר' יצחק אמר גזרה יימשום משקין שזבו

אמר ליה אביי משקין שזבו מעמא מאי גזרה

שמא יסחום היא גופה גזרה ואנן ניקום ונגזור

גזרה לגזרה כולה חדא גזרה היא כולהו

כרב נחמן לא אמרי כי קושיין כרבה נמי לא

אמרי הכנה לית להו אלא רב יוסף מאי

מעמא לא אמר כר' יצחק אמר לך ביצה

אוכלא ופירות אוכלא לאפוקי משקין דלאו

אוכלא ורבי יצחק מאי מעמא לא אמר כרב יוסף אמר לך ביצה בְלועה ומשקין

בלועיו לאפוקי פירות דמגלו וקיימו ואף

רבי יוחנן סבר גזרה משום משקין שזבו

ומשני תנן באין סוחמין את הפירות להוציא

מהן משקין ואם יצאו מעצמן אסורין רבי יהודה אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר

ואם למשקין היוצא מהן אסור אלמא כל

אוכלין לרבי יהודה אוכלא דאפרת הוא

ורמינהו ועוד אמר רבי יהודה סמתנה אדם

על כלכלה של פירות ביום מוב ראשון

ואוכלה בשני וכן יביצה שנולדה בראשון

תאכל בשני בשני אין בראשון לא ומשני

רבי יוחנן 60 מוחלפת השימה ומדקא מרמי

להו אהדדי שמע מינה חד מעמא הוא

רבינא

דרבי יוחנן רמי דרבי יהודה אדר^י

מסורת הש"ם

יב וטו טוש"ע א"ח סי' שכ יו"ט הלכה כד סמג :סי׳ תקיג סעיף ס

גליון הש"ם

לקמן דף ט ע"ב דף י ע"ח ברכות דף יז ע"ב פסחים דף מט: ודף נה ע"ל עירובין דף לט ע"ל ופרש"י שם:

רבינו חננאל גזירה שמא יעלה [נ"א: גזירה משום שלא יעלה

אדם באילן ביום טוב] ויתלוש מן הפירות, היא גופה גזירה וכלומר פירות שנשרו גופן גזירה שמא עלה ויתלוש] ואנן ניקום ונגזור ביצה שנולדה ביום טוב משום פירות שנשרו שהן גופן אין בהן איסור אלא משום גזרה אסרום. נגזור גזרה לגזרה כו'. ר צחק אמר גזירה ביצה שנולדה ביו"ט משום משקין שזבו, כגון ענבים שזב מהן יין ביו״ט, הרואה שהיתרנו לו ביצה יבא להתיר משקין שזבו. יאמרינן משקין עצמן אין אסורין אלא גזרה גזרנו עליהן שלא יבא לסוחטן כו'. כולהו (כרבה) [רבה] ורב יוסף ורבי יצחק לא אמרי כרב נחמן, דאמר משום מוקצה, דעלתה בקושיא, בתרנגולת העומדת לגדל ביצים היא וביצתה בש"א ביצים היא וביצות בס... תאכל כו', ולא מצא פירוק לדרריו. ומש"ה לא ומש״ה אמרינן כוותיה. כרבה נמי אמרינן כוודיה. כו בה נמי לא אמרינן הכנה לית להו. אלא רב יוסף כו'. ואף ר' יוחנז סבר ביצה שנולדה יותנן טבו ביצה שמקדו ביו"ט גזרה משום משקין שזבו ביו"ט, מדחזינן ליה רכי דרבי יהודה אדרבי אין סוחטין פירות להוציא מהן משקין, ואם יצאו מעצמן אסורין, רבי יהודה אומר המשקין הללו שיצאו מן הפירות מעצמן, שיבאו כון חפידות מעבבון, אם לאוכלין עומדים הפירות הללו היוצא מותר, מ"ט זה המשקה שיצא חשוב הוא כמו שנפרד מקצת מן האוכל הזה, והכל בין הנפרד בין הנשאר כמו אוכל הוא ימותר. ו<mark>אמר</mark> איני, והאמר ר׳ יהודה בפרק בכל מערבין, מתנה אדם על הכלכלה של פירות ביו״ט ראשוז ואוכלה ביו"ט שני. ואשון ואוכלה ביו ט שני, וכן ביצה שנולדה ביו״ט ראשון תאכל בשני, ולא הודו לו חכמים. בשני אין הודו לו חכמים. בשני אין בראשון לא, מכלל שהמשקין שזבו כביצה שנולדה הז. וא"ר יוחנז מוחלפת השיטה, כלומו כך היא הציעה של משנה, איז סוחטיז את הפירות יצאו מעצמן אסורין דברי . וחכמים יהודה.

נזרה שמא יעלה ויתלוש. ותימה ל"ל האי טעמא דלקמן (דף כד:) גבי נכרי שהביא דורון אם יש במינו במחובר אסור פי׳ רש״י דכיון דאתקלאי לבין השמשות אתקלאי לכולי יומא וכן משמע דטעמא משום מוקלה מדמייתי לה גבי ספק מוכן והשתא תרי טעמי למה לי וי"ל דטעמא

דהכא אתיא אליבא דר׳ שמעון דלית ליה מוקצה ולקמן אתיא אליבא דרבי יהודה ותימה דהא פירש רש"י גופיה לקמן נכרי שהביא דורון כו׳ אסור הואיל ולא לקטינהו מאתמול אקלינהו והוי כמוקלה דגרוגרות ולמוקים דאפי׳ ר' שמעון מודה א"כ אתיא נמי כר׳ שמעון ע"כ י"ל דמיירי הכא כגון בחלר דהוי מוכן לעורבים ומוכן לעורבים הוי מוכן לאדם לכך לריך האי טעמא וא״ת הא אמרי׳ (שבת דף קכב.) מעמיד אדם בשבת בהמתו על המחובר אבל לא על המוקלה פירוש עשבים שנתלשו היום ואמאי הא הוי מוכן לבהמה דאי בעי אכלה מנפשה וי"ל דמיירי בתרי עברי דנהרא עוד יש לומר דלא שייך מוכן לעורבים רק בפירות האילן שרגילין להשיר מעלמן והוא מלפה לכך אבל מימה אם כן כיון דאמר האי טעמא למה לי טעמא דלקמן ויש לומר ט דלקמן מיירי בדבר דבעי מרא וחלינה לגון לפת ולנון דלה שייך שמא יעלה ויתלוש דאדכורי מדכר הואיל ואין יכול בקל לתולשו וראיה לדבר הא דתנן במסכת שבת (דף קכב. ושם) נכרי שהדליק הנר בשביל ישראל אסור להשתמש לאורו אבל בשביל הנכרי מותר ואמאי לא חיישינן שמא ידליקנו ישראל עצמו אלא אדכורי מדכר ומטעם זה אכל

רבינו אליעזר ממי"ץ מליח (כ) שללאו נכרי מעלמו בשבח דלמאי ניחוש הרי לא ללאו בשבילו וכי תימא שמא יללה הוא עלמו הואיל ואיכא טרחא בדבר אדכורי מדכר ואי משום מוקלה חזי לכום ולא נהירא דאמרינן במסכת שבת (ג"ז שם) בהדיא אם הביא נכרי מים אסור שמא ירבה בשבילו ואין לחלק ולומר דדוקא גבי מים שייך שמא ירבה בשבילו אבל כאן הנכרי ללאו כבר ולא שייך האי טעמא דהא איכא בתוספתא (דשבת פי"ב) בהדיא במכירו אסור מפני שמרגילו לשבת הבאה ועוד י"ל דדוקא בפירות וענבים שייך שמא יעלה ויתלוש ושמא יסחוט לפי שאדם מתאוה להם ובעודו בכפו יבלענו אך תימה מאי שמא יעלה ויתלוש הא אפי׳ לכתחילה מותר לתלוש דהא אוכל נפש מותר וגם קשה לקמן (דף כג: ושם) תכן אין לדין דגים מן הביברין ביו"ט ואמאי הא אוכל נפש הוא ואין לומר דכל דבר שיכול לעשותו מערב יו"ט אסור לעשותו ביו"ט עלמו כי לא אתעביד ליה מערב יו"ט דהא אמרי" (לקמן כח:) הוא ולא מכשיריו פירוש אוכל נפש ולא מכשיריו כגון לתקן שפוד רבי יהודה אומר לכם לכל לרכיכם והוא לבדו אינטריך לאסור מכשירין שאפשר לתקנן מערב יום טוב אלמא דוקא במכשירין יש חילוק בין אפשר לעשותן מערב יו"ט בין אי אפשר אבל באוכל נפש כ"ע מודו דאפילו אפשר לעשותן

מערב יו"ט מותר לעשותן ביו"ט וי"א דלכך אין לדין שמא ילוד דגים טמאים שאינם לורך» ולא נהירא דאם כן הוי מלאכה שאינה לריכה לגופה דמותרת על כן פירש רבינו נתנאל מקינותן לבירושלמי יש אך אשר יאכל לכל נפש וסמיך ליה ושמרתם את המצוח אותם מלאכות שמשימור ואילך הם מותרות דהיינו מלישה ואילך אבל שאר מלאכות דמקודם לכן ב אסורין ועוד דבירושלמי יש מיעוט אחר אך שלא לקצור [וע" מוספות שבת לס. ד"ה והרודה]: דבר יוחגן אמר מוחלפת השימה. פירש רש"י מוחלפת ההיא דאין סוחטין ויפה פירש דעל כרחך לריך לפרש הכי דאין לפרש איפוך ההיא דכלכלה דאם כן כ"ש דקשה מדרבי יהודה לדר"י שיאסור ביו"ט שני דהא רבנן דפליגי עליה אמרי קדושה אחת היא וא"כ אי אמרינן איפוך אסור אפילו ביו"ט שני ותימה דהא ר' יוחנן גופה פסיק בפרק חבית (שבת דף קמג: ושם) דהלכה כרבי יהודה ⁶ (דקאמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה) בשאר פירות אבל זימים וענבים לא אלמא דלא סבירא ליה דמוחלפת השיטה וי"ל דרבי יוחנן קאמר לפי דברי אותם האמוראים דלא סברי מוחלפת השיטה לדבריכם הכי הוא והכי נראה לי כמדומה ובשיטת מאיבר"א תירן דמוחלפת השיטה היא אותה דכלכלה ורבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אפילו ביום הראשון מותרין דאוכלא דאפרת הוא ולדידכו דאסריתו נולד בההיא דאין סוחטין אפילו ביום טוב השני אסור ואם תאמר אם כן דלדבריהם קאמר להו אמאי קא מחליף השיטה לימא לדבריהם קאמר להו ולא מוחלפת השיטה כרבינא ויש לומר דזה נראה לו דוחק לומר לדבריהם קאמר להו ולא מוקמינן מוחלפת כו׳ דהואיל ועדיין לא דברו חכמים כלל מתחילה קודם רבי יהודה לא שייך למימר לדבריהם ורבינא אינו חושש לזה:

ויסלוש. דהוה איסורא דאורייתא דהיינו קולר שהוא אב מלאכה י: חדא גורה היא. לא שתהא זו גורה דלא ליתי לידי פירות הנושרין אלא כשנמנו וגזרו על פירות הנושרין אף בילה היתה במשמע ואע"ג דלית בה משום תלישה מיהו מכלל גזרת חכמים היתה שחף

> היא פרי הנושר: משום משקין שובו. דקי"ל אסורין לבו ביום כדתגן ואם ילאו מעלמן אסורין (שבת דף קמג:) ובילה נמי דמיא להו שובה וילאת ממקום שהיתה בלועה: שמא יסחוט. וסחיטת פירות תולדה דדש היא שמפרקן מתוך זג שלהן כמפרק תבואה מקש שלה: חדא גורה היא כדפרישית כשגזרו על משקין שזבו אף בילה היתה במשמע: כולהו. רבה דאוקי מתני׳ משום הכנה ורב יוסף ורבי ילחק דאוקמוה משום גזרה: כרב נחמן לה המרי. משום מוקצה: כי קושיין. כדפרכינן לעילי ליפלגו בתרווייהו: ומשקין לאו אוכלא. הלכך כשגזרו על משקין שובו לא היתה בילה במשמע שהרי אינה משקה אבל בכלל פירות הנושרין היתה: בלועה. בתוך התרנגולת וזבה לחוץ: ומשקין בלועין. בחרלן וזבין לחוץ: לאפוקי פירות דמגלו וקיימו. הלכך נשירת הביצה לאו בכלל נשירת הפירות: ואם יצאו מעלמן אסורין. בו ביום גזרה שמא יסחוט: אם לאוכלין. הן מכונסין הפירות הללו היולא מהן מותר בו ביום דכיון דלא ניחא ליה בהני משקין ליכח למגזר שמח יסחוט: אלמא. מדקאמר אם לאוכלין היולא מהן מותר כל לאוכלין אמרינן בדבר היולא מהן אוכלא דאפרת הוא ואינו בכלל גורת משקין שובו: ועוד אמר

ר' יהודה. לעיל מיניה תנן במסכת ערובין ראש השנה שהיה ירא שמא תחעבר ויהיו שני ימים טובים מערב אדם שני ערובין כו' דקסבר שתי קדושות הן אחד חול ואחד יום טוב ולא ידעינן הי חול והי יום טוב: מתנה אדם על הכלכלה. להא מלתא (א) הוי שתי קדושות. היתה לו כלכלה של פירות טבל ושכח ולא עישר מערב יום טוב ותנוף אין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט מעשר ביו"ט בתנאי ואומר אם היום חול ולמחר קדש יהיו אלו תרומה ומעשרות על אלו ואם היום קדש אין בדברי כלום ונותן בהן סימן ולמחרת חוזר ואומר כן אם היום חול ואתמול קדש יהיו אלו תרומה על השאר ואם היום קדש ואתמול חול הרי נעשה תרומה מאתמול וממה נפשך נתקנו: ואוכלה בשני. אבל לא בראשון דשמא קדש הוא ואין בדבריו כלום: וכן. לגבי בילה הוו שתי קדושות האחד חול והאחד יו"ט והנולדה ברחשון מותרת בשני: בשני חין ברחשון לח. חלמח כל מידי דוב ממקומו ביו"ט ואפילו אוכלא אסור: ומשני רבי יוחנן מוחלפה השיטה. שיטת המשנה דאין סוחטין ואיפוך דרבי יהודה לרבנן: ומדקא מרמי. רבי יוחנן משקין שובו ובילה אהדדי: שמע מינה חד טעמא הוא. ומאן דאסר בהא אסר בהא ודשרי בהא שרי בהא: רבינא

ה) [שבת יא: כא. עירובין ד: צט. יומא יא. מד: סוכה ו: יבמות כא. קט. ע"ו כא. חולין פה: קד. נדה סו:], ב) [עירובין לט:], ג) שבת קמג: חולין יד:, ד) ערובין לט., ד) [ברכות יו: מט: עירובין לט. פסחים מט: נה. לחמו ט: יוד.ז. ו) ושבת מנג.], ז) [דף ב:], ח) [לקמן לו:], ע) יש גורסים הכא וי"ל דדותה בפירות וענבים שייך להן ובעודו בכפו יבלענו ולקמן מיירי. מהרש"א, י) [לקמן על מתני' הבורר קטניות], כ) רש"ל מוחק זה,

הגהות הב"ח (A) רש"י ד"ה מתנה וכו' להא מילתא גמי הוו שמי: (ב) תום' ד"ה גזירה וכו' ר' אליעזר ממין דג מליח שצלאתו שפחתו

מוסף רש"י

אין סוחטין את הפירות. דהוה ליה מפרק דהול מולדה דדישה (שבת קמג:) דהוה ליה מפרה דבר ממשאו הגדל במוכו והיא מולדה דדש (שם יח.) או: סחיטה אב מלאכה היא מולט לוכ מנמכט טיק (חולין יד:). ואם יצאו מעצמן אסורין. גזירה שמא יסחוט לכתחילה ושבת קמג:). אם לאוכלין. אס סיו עומדין לאכילה ולא לסחוט (חולין יד:). היוצא מהן מותר. דכיון דלא ניחא ליה ליכא למיגזר אי שרית להו בשתיה היום אתי לסחוט, דהא לאו להכי קיימא (שם). ואם למשקין. מכונסין, היוצא מהן אסור. דניחל ליה במחי דנפקח מינייהו ונתחיימה מחשבתו ואיכא ונתקיימה מחשבתו וחיכח למיגזר שמא יסחוט (שבת קמג:) הואיל ונתקיימה מחשבתו אי שרית להו כשוצו איכא למגזר בהו שמא יסחוט דהא להכי קיימא, שמע מינה מיהא דמשום נולד לא אפר להו ר' יהודה (חודין יד:). מתנה אדם על כלכלה. של טבל ביו"ט ראשון של ר"ה ואומר אם היום חול מהא זו מרומה על אלו ואם היום קדש אין בדברי כלום, דאין מגביהין תרומה ביו"ט, דשבות דרבנן היא, ולמחר אומר אם אתמול ולנומו טונוו מם טענות קדש והיום חול תהא זו שאמרתי תרומה על אלו, ואם היום קדש ואתמול חול כבר היא תרומה מאתמול ואוכל כלכלה המתוקנת ומשייר התרומה (ערובין לט.)**. מוחלפת** השיטה. התנא שסידרו טעה באחת מהן והחליף שיטמו (פסחים נה.)**.**

מוסף תוספות

א. [וכן] יש לחוש פן יתלוש מן העלין או גם מן . הפרי יותר מכדי צרכו. תכ"פ. ב. כגון קצירה ותלישה וטחינה סחיטה והרקדה אסורות, וכן צידת חיה ועופות דדמי לקצירה. תר"פ.

סכר אומרים כו'. מדקא רמי מדקא רמי בור איז ומפורש בעירובין כיצד מתנה, היו לפניו ב' כלכלות של טבל אומר אם היום חול תהא זו תרומה על זו, ואם היום קודש אין בדברי כלום, ולמחר אומר אם היום חול תהא כלכלה שאמרתי אתמול תרומה על זו, ואם היום קודש תקנתיה מאתמול, ואוכלה ביו"ט שני מכל מקום.